

ПОВНОЦІННА СИСТЕМА БЕЗПЕКИ ТА ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ ЯК УМОВА ВИКОНАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ЇЇ ЕКСПОРТУ

Необхідність удосконалення в сфері СФЗ та технічного регулювання відноситься до досі невирішених, тому і актуальних питань в українській регулятивній практиці.

У Стратегії розвитку експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості України на період до 2026 року наведено основні виклики для подальшого розвитку агропромислового сектору України в контексті нарощування експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості. Одними із таких викликів є необхідність гарантування безпечності продукції (санітарні та фітосанітарні заходи, розвиток системи державного контролю), трансформація структури експорту в бік збільшення частки продукції переробки (зміна співвідношення між сировиною, продуктами первинної переробки та готовою продукцією з 55/34/11 на 39/40/21 до кінця 2026 року), збільшення експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості на 17 % протягом строку реалізації Стратегії [1].

Слід зазначити, що розв'язання проблеми гарантування безпечності продукції є підґрунтям та точкою відліку для вирішення всіх інших, зазначених вище, стратегічних завдань розвитку вітчизняного агропромислового сектору національної економіки.

Саме технічні бар'єри та санітарні вимоги щодо безпечності та якості продукції продовжують залишатися головними перешкодами для торгівлі аграрною та харчовою продукцією на ринку Європейського Союзу.

Посилити конкурентоспроможність та експортний потенціал товарів даної групи дозволить масштабне впровадження систем безпеки та якості продукції українського виробництва у практичну діяльність суб'єктів аграрного та переробного бізнесу.

Для вітчизняних товаровиробників сертифікація продукції за принципами ISO стала вже звичною процедурою, проте застосування системи управління безпекою харчових продуктів НАССР ще не набуло очікуваних та потрібних для національного потенціалу масштабів. Система НАССР передбачає аналіз ризиків і контролю критичних точок на шляху продуктів харчування «від лану до столу», від сировини до кінцевого готового продукту. Особливістю цієї системи є те, що вона спрямована запобігти виникненню помилок, передбачити

та мінімізувати ризики під час виробництва продуктів харчування та в кінцевому результаті гарантувати їх якість та безпеку споживачам.

Практична розбудова нової для України системи санітарного, фітосанітарного та технічного регулювання має стати логічним продовженням проведеної гармонізації вітчизняного законодавства в сфері СФЗ та технічного регулювання з нормативно-правовою базою ЄС.

Роботу в напрямі впровадження стандартів ЄС у практичну діяльність вітчизняних товаровиробників аграрної та харчової продукції вже розпочато. Успішні суб'єкти агропромислового виробництва будують свою діяльність відповідно до систем управління якістю продукції. Наприклад, система «тотального управління якістю» (Total Quality Management) є важливою складовою системи управління підприємством, передбачає наявність основних елементів – планування, аналіз оцінювання і контроль якості продукції, а для харчової продукції – сертифікацію, перевірку документації та самоконтроль під час здійснення тотального управління підприємством [2, с. 487].

На даний період в Україні триває обов'язковий перехід на систему управління безпечністю харчових продуктів НАССР. Проте процес гармонізації вітчизняних стандартів гарантування якості та безпеки продуктів харчової та переробної промисловості з діючими європейськими та міжнародними нормами вимагає прискорення та активізації, удосконалення менеджменту вітчизняної системи уніфікації технічних бар'єрів.

Як правило, недостатнє фінансове забезпечення дрібних та середніх товаровиробників для покращення техніко-технологічної виробничої бази, подолання труднощів впровадження гармонізованих стандартів якості та безпеки виробленої продукції, складна процедура її сертифікації та стандартизації, недосконале інфраструктурне забезпечення процесу отримання сертифікатів якості та безпечності продукції створюють відчутні перешкоди для оволодіння ними новітніми інноваційними технологіями у сфері покращення умов виробництва та відповідності продукції європейським безпековим стандартам та вимогам. Все це спонукає до необхідності пошуку нових, сучасних підходів до розроблення механізмів впровадження новітніх систем безпечності та якості аграрної та харчової продукції у практичну діяльність суб'єктів вітчизняного бізнесу.

Проблемними залишаються питання організації державної підтримки фінансового забезпечення товаровиробників аграрної та харчової продукції з ціллю впровадження у їх практичну діяльність ефективних систем безпеки та якості, що відповідають міжнародним стандартам в сфері технічного регулювання та ринкового нагляду.

Фінансове забезпечення реалізації вищезгаданої Стратегії передбачалося здійснювати за рахунок коштів державного бюджету в межах бюджетних призначень Мінагрополітики на відповідний рік та з урахуванням державних фінансових можливостей, міжнародної технічної допомоги та інших можливих джерел, не заборонених законодавством [1].

Слід зазначити, що Кабінет міністрів України постановою від 11 вересня 2019 року затвердив Положення про Міністерство розвитку економіки, торгівлі

та сільського господарства України [3]. Цією постановою та наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 05 листопада 2019 року № 322 «Про внесення змін до структури апарату Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства» [4] було нормативно закріплено проведення реорганізаційних заходів, спрямованих на об'єднання функцій Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та Міністерства аграрної політики та продовольства України, створення єдиної інституціональної одиниці в складі центральних органів виконавчої влади – Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (далі – Мінекономіки).

Необхідною умовою успішної реалізації закріплених за Мінекономіки управлінських та регулятивних функцій є вирішення важливих для національних інтересів стратегічних завдань, одним із яких є збалансоване функціонування системи технічного регулювання, об'єктом якої виступає якість та безпечність аграрної та харчової продукції українського виробництва. У зв'язку з цим було б доцільним врахувати фінансові потреби головних учасників цієї системи – товаровиробників аграрної та харчової продукції та головних інституційних суб'єктів, що приймають участь у організації системи ринкового нагляду на впровадження системи управління безпекою харчових продуктів НАССР у вітчизняну практику господарювання. В свою чергу, в рамках єдиної державної і регіональної політики в сфері СФЗ та технічного регулювання визначити спільні інтереси та формат співпраці між центральними та муніципальними органами влади, представниками бізнесу та громадянського суспільства в питаннях масштабного впровадження систем безпеки та якості продукції українського виробництва у вітчизняну практику господарювання та передбачити достатнє фінансове забезпечення виконання запланованих завдань в сфері гарантування безпечності продукції коштами державного бюджету в межах бюджетних призначень Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України та з урахуванням державних фінансових можливостей, міжнародної технічної допомоги та інших можливих джерел, не заборонених законодавством.

Будь-які заходи з просування українського бренду, українських торговельних марок та інформаційно-аналітичного забезпечення експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості не мають шансів на успіх без виконання умов санітарного, фітосанітарного та технічного регулювання, без масштабного переходу на систему контролю безпечності харчових продуктів – НАССР, що функціонує за принципом «від лану – до столу» шляхом приведення законодавства України, інституційної інфраструктури та системи державного контролю у відповідність до регуляторної та адміністративної політики і практики ЄС.

Масштабне застосування системи безпечності та якості аграрної та харчової продукції в Україні дозволить підвищити рівень задоволення вимог споживачів в галузі безпеки життя і здоров'я громадян, екологічної безпеки та

охорони довкілля, сприятиме безперешкодному виходу продукції українського виробництва на світовий ринок.

Література

1. Розпорядження Кабінету міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості України на період до 2026 року» від 10.07.2019 р. №588-р. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/588-2019-%D1%80>

2. Сімкова Т.О. Тенденції розвитку систем управління якістю підприємств України за рахунок впровадження світових стандартів/ Т.О. Сімкова, А.І. Кириченко/ Мукачівський ДУ. – 2016. – Випуск №7. – С. 482- 489.

3. Питання Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 вересня 2019 року № 838. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/838-2019-п> (дата звернення 15.12.2019).

4. Про внесення змін до структури апарату Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства : Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 05 листопада 2019 року № 322. – URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?title=Na...> (дата звернення 12.12.2019).